

Köy Enstitüleri'nin Türkiye'de Kırsal Alan Kalkınmasında ve Planlamasındaki Yeri ve Önemi

The Role and Importance of Village Institutes in Rural Development and Planning in Turkey

Süleyman Kaan Çağlar¹ , Cengiz Koç²

öz

Bu makalede Cumhuriyet'in kuruluşuyla adımları atılmaya başlanan kırsal alanların kalkındırılmasına yönelik çalışmalar ile Köy Enstitüleri'nin kuruluşuna kadar geçen süreç değerlendirilmiş, Köy Enstitüleri'nin kuruluş amacı, enstitülerin verdiği teorik ve uygulamalı eğitimler, enstitülerin kurulduğu kırsal bölgenin kalkınmasındaki yeri ve önemi değerlendirilerek, kırsal bölgelere katkılarında söz edilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren altyapısı hazırlanan ve 17 Nisan 1940 tarihinde Köy Enstitüleri adıyla kurulmaya başlanan 21 köy enstitüsü hakkında detaylı bilgiler verilip, enstitülerin yetiştirdikleri öğretmenlerin yanı sıra, bölgenin fiziki ve coğrafi özelliklerinin değerlendirilmesiyle elde ettikleri veriler doğrultusunda yöreye özgü üretimlerinden, enstitülerin planlamaya etkilerinden ve bölgenin kalkındırılması için çabalarından bahsedilmiştir. Köy Enstitüleri'nin kuruluşundan kapanışına kadar geçirdiği zorlu serüven ile kapatılmasında etkisi olan ağırlıklı olarak siyasi ve sosyal etkenlere yer verilmiştir. Cumhuriyetin en önemli kırsal kalkınma hareketlerinden birisi olarak görülen Köy Enstitüleri'nin dünyadaki yeri hakkında kıyaslamalı bilgiler verilerek, eğer enstitüler kapatılmasaydı kırsal alan kalkınmasına etkileri ne olurdu değerlendirmesiyle, günümüz kırsal alan kalkınmasına olası katkıları anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Kırsal Alan, Kalkınma, Türkiye

ABSTRACT

In this article, the efforts for the development of rural areas, the steps of which were started with the establishment of the Republic, and the process until the establishment of the village institutes were evaluated; the purpose of the establishment of the institutes, the theoretical and practical training provided by the institutes, the role and importance of the institutes in the development and planning of the rural region where the institutes were established, and their contribution to the rural areas are mentioned. Detailed information was given about 21 village institutes, the infrastructure of which was prepared since the first days of the Republic and started to be established under the name of Village Institutes on April 17, 1940, in addition to the teachers trained by the institutes, the effects of the institutes on the planning and their efforts for the development of the region with the region-specific productions decided in line with the data obtained by the evaluation of the physical and geographical characteristics of the region are mentioned. Mainly political and social influences that had factors on the closure of the village institutes with its difficult adventure from its establishment to its closure are included. Comparative information about the place in the world of Village Institutes which is seen as one of the most important rural development movements of the Republic is given, and their possible contributions to today's rural development and planning is explained with the assessment of what would be the effects on rural planning and development if the institutes were not closed.

Keywords: Village Institutes, Rural Planning, Development, Turkey

² Corresponding Author: Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Mimarlık Fakültesi, Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye, cengizko9@gmail.com, 0000-0001-7310-073X

¹ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Mimarlık Fakültesi, Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye, kaan9745@gmail.com, 0000-0002-9225-8679

GİRİŞ:

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte başlayan aydınlanma ve modernleşme hareketlerinin kırsal alanlara yansımaları olan Köy Enstitüleri eğitim alanında güçlü, özgün ve etkili bir geleceğin uygulaması olarak ortaya çıkan devrim niteliğinde bir projedir. Yakın tarihinde ağır savaşlar geçirmiş bir milletin kalkınması ve çağın ilerisine atılması amacıyla güderek temellerini atmaya başlayan enstitüler, cehaletle ve yoksullukla savaşmanın yanı sıra köylüye eğitim, sağlık, altyapı gibi hizmetleri ulaştırmıştır. Köylünün toprağını verimli şekilde işleyip, ekonomik faaliyetlerini çeşitlendirmesi, modern tarım teknolojileri hakkında bilgi sahibi olması, köyün değerlerinden istifade edip gelir elde etmesi, gelir dağılımı arasındaki eşitsizliğin, kadın ile erkek arasındaki fırsat eşitsizliğinin önüne geçilmesi amacıyla 1940 yılında resmi olarak Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köy Enstitüleri kapatılışından yıllar geçse dahi, 21 enstitü ile verdiği eğitimin kalitesi, ülke kalkınmasına ve modernleşmesine yönelik çalışmaları ve 1954 yılında kapatılışına kadar geçen 14 yıllık sürecindeki faaliyetleriyle günümüzde sıklıkla anılmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'de kurulan 21 Köy Enstitüsü hakkında bilgiler verilmiş, enstitülerde yetişen öğretmenler, yöreye özgü üretimleri, kalkınmaya olan etkileri incelenmiş, enstitülerin dünyadaki yeri hakkında bilgiler verilerek, kapatılmasalardı kırsal alana olası etkileri değerlendirilmiştir.

1. Köy Enstitüleri'nin Kuruluş Süreci

Cumhuriyet döneminin kırsal alana yönelik etkili eğitim hamlelerinden birisi olan Köy Enstitüleri'nin temeli, 1923 yılında İzmir'de düzenlenen 1135 delegeli İzmir İktisat Kongresi'nde atılmıştır. Düzenlenen kongrenin "Ziraat ve Maarif Meselesi" adlı raporunda, Köy Enstitüsü tabiri kullanılmadan, kırsalda eğitim vermesi planlanan okulların açılması dile getirilmiştir. Ziraat ve Maarif Meselesi Raporu'nun 6. maddesinde "Köylerdeki ilkokulların mutlaka beş dönümlük bir bahçesi ve iki ineklik fennî bir ahır ve kümesi yeni usul bir arılığı ve öğretmenler için iki odalı bir evi olması ve arazinin bir kısmı sebze ve bir kısmı çiçek, bir kısmı da fidan ekimi için tahsis edilerek öğretmenlerin gözetimi altında bizzat öğrenciler tarafından idare edilerek harcama ve gelirlerinin köy öğretmenlerine ait olması ve bu suretle çocuklara uygulamalı olarak çiftçiliğin öğretilmesi ve aydın insanların köylerde yerleşmesinin özendirilmesi ifadesi göze çarpmaktadır" (İnan, 1989). Bu maddeye göre Cumhuriyet'in kuruluşunda dahi kırsal alandaki temel ekonomik faaliyet olan tarım ve hayvancılığın ilkokuldan başlayarak uygulamalı bir şekilde, güncel tekniklerle öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Atılan adımlardan sonra 1933 yılında dönemin Millî Eğitim Bakanlığı'nca Kırsal Eğitimi İnceleme Komisyonu kurulmuştur. Kurulan komisyon kırsal alanla ilgili çalışmalar yapıp, raporlar hazırlamıştır. Bazı köylere, okuma ve yazmayı öğretmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerini anlatmak, yeni tarım makinelerini tanıtmak amacıyla öğretmenler gönderilmiş, ancak kayda değer bir sonuç alınamamıştır. Köylünün okuma yazma oranında ilerleme görülmemiş, tarımda eski teknolojiler kullanılmaya devam edilmiştir. Öğretmenlerin gönderilemediği bazı köylerde ise okuma-yazma bilinmekte, yeni tarım teknolojileri ve Cumhuriyet'in ilkeleri sahiplenilmektedir. Bunun nedeni, askerlik hizmetleri sırasında eğitim alan köylülerin, döndükleri köylerde eğitimlerini halka aktarmalarının kırsal alanın kalkınmasında olan etkileridir.

Daha sonra ikinci deneme olarak Saffet Arıkan döneminde "Eğitmen Yetiştirme Kursları" açılmıştır (Koç, 2013). Açılan kursların yerleri tarım işleri yaptırılmaya uygun arazi ve çiftlikler gözetilerek seçilmiştir. Kursların öğretmenlerini ise, ilkokul öğretmenleri, ziraat işleri öğretmenleri ve diğer uzmanlar oluşturmaktadır. Kurslardan elde edilen başarı sayesinde 1936 yılında çıkarılan 3238 sayılı kanunla Köy Öğretmen Okulları yasal dayanağa oturtulmuştur. Yasal dayanağın ardından 1937 yılında, İzmir'de Kızılçullu ve Eskişehir'de Çifteler olmak üzere iki Köy Öğretmen Okulu kurulmuştur. Bu okullarda, ilkokul üçe kadar okuyan öğrencilere dördüncü ve beşinci sınıf eğitimleri ve üst sınıf eğitimleri verilmiştir. Ortaokulda dersler yarısı kültür, yarısı zirai faaliyetler olacak şekilde planlanmıştır

(Meydan, 2020). Köy Enstitüleri'nin temelini oluşturan bu okulların açılmasında, İsmail Hakkı Tonguç, Mehmet Emin Soysal, İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Halil Fikret Kanat'ın büyük katkıları bulunmaktadır.

Köy Enstitüleri'nin asıl denemesi Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı döneminde yapılmıştır. 1940 yılında 3803 sayılı kanun ile daha önce kurulan İzmir Kızılçullu, Eskişehir Çifteler, Kastamonu Gölköy, Edirne Kepirtepe-Karaağaç Köy Eğitim Okulları, Köy Enstitüsü'ne dönüştürülüp eğitim süreleri üç yıldan beş yıla çıkarılmıştır (Meydan, 2020). Köy Enstitüsü'ne dönüştürülen bu okullar ile okul sayısı 1940'ta 14'e, 1945'te 21'e yükseltilmiştir.

Köy Enstitüleri bir anda ortaya çıkan bir proje değildir. 1923-1940 yılları arasında eğitim hareketleriyle girişimleri başlamış, İsmail Hakkı Tonguç'un 1935 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğü'ne atanmasıyla, Köy Enstitüleri'ne ilişkin fikri temeller ve kuramsal boyut, yasal adımlarla da desteklenmiştir. Tonguç 1935 yılından, Köy Enstitüleri'nin müdürlüğünden ayrıldığı 1946 yılına kadar Köy Enstitüleri'nin teorik, uygulama ve yasal altyapı yönünden gelişmesini yönlendiren başlıca kişilerden biri olmuştur.

Türkiye'de kalkınmanın kırsal alandan başlayacağını vurgulayan Tonguç'un görüşlerinde halkçılık ve köylülük önemli yer tutmaktadır. Tonguç'a göre sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan yetersiz durumda olan köylülere medeni ve teknolojik araç-gereçlerin değerini göstermek gerekmektedir. Köylünün çağın modern araçlarını bilmesi ve ilgili olması önemlidir.

2. Köy Enstitüleri'nde Eğitim

Köy Enstitüleri'nin ders programı uzun bir gelişimin ardından 1940-1943 deneyimleri göz önüne alınarak 1943 yılında belirlenmiştir (Demircan, 2007). Bu zamana kadar enstitülerin, ortaöğretim eğitim programlarından da yararlanarak programlar geliştirmesine önem verilmiştir. Köy Enstitüleri'nde bulunduğu çevrenin özelliklerine göre eğitim programı yapma, Türk eğitim sisteminde ilk kez görülen bir anlayıştır. Köy Enstitüleri'nin 1943 yılı programı genel kültür, ziraat ve teknik dersler olmak üzere üç ana kategoriden oluşan içeriğe sahiptir. Kırk dört saatlik haftalık ders saatlerinin yarısını genel kültür, diğer dörtte birlik dilimleri de tarım ve teknik dersler oluşturmaktadır (Aytaç, 2017).

Tablo 1. Köy Enstitüleri Ders Programı (Aytaç, 2017).

<i>Kültür Dersleri (%50)</i>	<i>Ziraat Dersleri ve Çalışmaları (%25)</i>	<i>Teknik Dersler ve Çalışmaları (%25)</i>
Türkçe	Tarla Ziraatı	Demircilik (Nalbantlık-Motorculuk)
Tarih	Bahçe Ziraatı	Dülgerlik (Marangozluk)
Coğrafya	Sanayi Bitkileri Ziraatı	Köy Yapıcılığı (Tuğla-Kiremit-Taş-Kireç-Duvar-Sıva-Beton Ustalığı)
Matematik	Fidan, Meyve ve Sebze Bilgisi	Kadınlara Özel Ev ve El Sanatları (Dikiş-Nakış-Örücülük-Dokumacılık-Ziraat Sanatı)
Fizik	Zooteknik	
Kimya	Kümes Hayvanları Bilgisi	

Yurttaşlık Bilgisi	İpek Böcekçiliği	
Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi	Arıcılık	
Yabancı Dil	Balıkçılık	
El Yazısı	Su Ürünleri Bilgisi	
Resim-İş	Ziraat Sanatları	
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar		
Müzik		
Askerlik		
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı		
Öğretmenlik Bilgisi (Toplum Bilim)		
İş Eğitimi - Çocuk ve İş Ruhbilimi-İş		
Eğitimi Tarihi (Öğretim Metodu ve Tatbikat)		
Zirai İşletmeler Ekonomisi		
Kooperatifçilik		

Köy Enstitüleri'nde programlar, enstitünün özelliğine, öğrencilerin seviyesine, sayısına, öğretmenlerin niteliklerine, iş araçlarının çeşidine, iş alanlarına, hayvanların cinslerine ve sayılarına göre özel olarak hazırlanırdı. Enstitüler, köylerde devam eden inşaat ve ziraat faaliyetlerinde rol alırdı ve köylerdeki, yollar, binalar, su arkları, köprülerin yapımına, ekim, hasat, harman işlerine öğrenciler ve öğretmenler katılırdı. Öğrencilerin bu tip faaliyetler yüzünden devam edemediği dersler için telafi dersleri yapılırdı.

3. Köy Enstitüleri'nin Kırsal Kalkınma ve Kırsal Planlamadaki Yeri ve Önemi

Kırsal kalkınma, kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım, hayvancılık vb. ekonomik faaliyetlerle sağlayan birey ve toplulukların yaşam şartlarının iyileştirilmesi, gelir düzeylerinin artması ve dağılımın adalet gözetilerek yapılması, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlerin sağlanması kapsamındaki çabaların tamamıdır.

Kırsal planlama ise kırsal alanların, doğal potansiyeli ile toplumsal gereksinimleri arasında denge sağlamaya yönelik, kırsal alanın ekonomik, sosyal, siyasal ve örgütsel bütün yönlerini kapsayacak katılımcı bir görüşle ele alınması gereken, kır-kent dengesini, kırsal alanların dışı açılmalarını ve kırsal alanların kalkınmasını sağlayan bir çalışma alanı ve planlama türü olarak tanımlanmıştır (Çelik, 2006).

Köyler gelenek ve göreneklerine bağlı olarak yaşayan topluluklardan oluşmaktadır. Kırsal kalkınmanın köylerde gerçekleşmesi, ancak köylünün talepleri bu yönde olduğu sürece gerçekleşmektedir. Tepeden inme, dışarıdan müdahalelerle yapılacak kırsal kalkınma ve planlama çalışmaları başarıya ulaşmayacaktır. Bu doğrultuda Köy Enstitüleri'nin yöneticileri, enstitülerin kurulacak bölgenin çevre koşullarına, kültür özelliklerine, nüfusuna, halkın yatkın olduğu temel ekonomik faaliyetlere göre şekillendirilmesini uygun görmüştür. Bir yerleşim yerine en iyi uyum sağlayabilecek kişiler, yine o yerleşim yerinde yaşayan insanlar olacaktır. Bu nedenle, enstitüler köylerden toplanan öğrencilerle, düşük olan okur-yazarlık oranını yükseltmeyi, halkın ziraat, sağlık gibi temel konularda bilgi ve becerisini artırmayı, köye yarayan meslek erbaplarını yetiştirmeyi amaçlamıştır.

4. Köy Enstitüleri'nin Kırsal Planlamaya Etkileri

Köy Enstitüleri'nde sürdürülebilir kırsal planlama politikasının uygulandığını söyleyebiliriz. Sürdürülebilir kırsal kalkınma için kırsal alan planlaması genel modelinde üç ilke her kırsal alan için benimsenmesi gereken önceliklerdir (Görgün, 2013). Bunlar; katılımcılığın sağlanması, yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kültürel ve doğal hayatın korunması, olarak sınıflandırılabilir.

4.1. Katılımcılığın Sağlanması

Kırsal alanlarda yapılan planlamaların başarısız olmasının temel nedeni, katılımcılığın göz ardı edilmesidir. Katılımcılık ilkesi günümüzde dahi tam anlamıyla planlamalarda göz önüne alınmazken 1940 yılında Köy Enstitüleri yöneticileri, katılımcılık olmadan başarının olmayacağını, tepeden inme yaklaşımların, kendi kültür ve sosyal yapısına derinden bağlı köylerde başarıya ulaşamayacağını anlamışlardır. Bu nedenle, kuruluş sürecinde ülkenin cumhurbaşkanından, enstitü müdürlerine, öğrencilere, köylülere her kademedeki vatandaşın görüşlerine önem verilmiş, enstitülerin yer seçimleri yapılırken ve faaliyet alanları belirlenirken alanında yetkin uzmanlardan ve köylülerden görüşler alınmıştır.

Görgün (2013), katılımcılık ilkesine göre kırsal alanlardaki amaçları, yörenin sosyal yapısına uygun planlamaların geliştirilmesi, kırsal alanlarda sosyal aktivitelerin düzenlenmesi ve halkı bilinçlendirme toplantılarının düzenlenmesi ve kadınların rolünün desteklenmesi olarak sıralamıştır.

Kırsal alan için planlanan bu ilkeler Köy Enstitüleri tarafından karşılanmaktadır. Yörenin sosyal yapısı göz ardı edilmeden planlamalar yöreye uygun yapılmış ve her enstitü için özel çalışmalar geliştirilmiştir. Köylünün enstitü şartlarını sağlayan çocuklarını köy eğitmeni olmak üzere enstitülere göndermesi istenmiş, enstitülerin temel amaçlarının, köylünün kalkınması için verilecek hizmetlerin köylüye aktararak kulaktan doğma yanlış bilgilerle enstitülerin yıpratılmasının önüne geçmek amaçlanmıştır.

Kırsal alanlarda sosyal aktivitelerin düzenlenmesi köylünün sosyal yaşamının desteklenmesi açısından önemlidir. Enstitülerin kendi içinde düzenlediği sosyal aktivitelerin dışında, öğrenciler belli günlerde gösteriler hazırlar, bölgeden ve çevre köylerden gelen vatandaşların katılımıyla eğlenceler düzenlenirdi.

Karma eğitimin uygulandığı Köy Enstitüleri'nde, erkek hangi role sahipse, kadın da aynı role sahiptir. Kadınlar enstitünün her kademesinde görev sahibi olur, meslek erbabı olmak için atölyelerin uygulama eğitimleri, tarlalarda ekip-biçme çalışmaları, binaların yapım süreçleri gibi her aşamada görev alır, erkek ve kadın arasında ayırım gözetilmezdi. Kadınların eğitimlerinin desteklenmesi amacıyla bazı Köy

Enstitüleri bir erkek öğrencinin kaydını yapmak için yanında bir kız öğrenciyi ikna edip kayda getirmesini istemektedir.

4.2. Yaşam ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi

Kırsal alan planlaması yapılırken doğal kaynakların ve temel ekonomik faaliyetlerin verimli ve etkin kullanılmasına dikkat edilmelidir. Köy Enstitüleri'nin kurulduğu bölgelerde tarım, hayvancılık, balıkçılık gibi faaliyetlere uygunluğa özen gösterilmiş, su kaynaklarının bulunduğu veya suya yakın araziler tercih edilmiş, ulaşımın çeşitli olduğu bölgelere yerleşmeler kurulmuştur. Bazı Köy Enstitüleri atıl durumda olan bataklık, sıtmal arazileri tercih etmiş, bölgenin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için bataklıklar kurutulmuş, temizlikler yapılmış, sağlıklı, tarımın yapılabildiği yeşil bir çevre yaratılmıştır. Yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi kapsamında bölgelerin; su temini, zemin şartları, topografik durumu, ekonomik faaliyet alanı çeşitliliği, ulaşım, altyapı ve güvenlik durumları göz önüne alınarak enstitülerde planlamalar yapılmıştır.

4.3. Kültürel ve Doğal Hayatın Korunması

Kent hayatından farklı olarak hem doğası hem de insanı ile daha saf kalmış yörelerimizin kültürel ve doğal değerlerinin korunması, benliklerinin kaybolmaması çok önemlidir. Köye ve köylüye ait kültürün, geleneklerin ve göreneklerin korunmasının yanı sıra Köy Enstitüleri köyün doğasını tahrip edecek faaliyetlerden kaçınmış, çevreci tarım uygulamaları geliştirip, orman ekosistemini, yeşil alanları yok edecek faaliyetlerde bulunmamıştır. Köy Enstitüleri dekarlarca tarım alanını ekip-biçmiş, bulunduğu bölgeyi ağaçlandırmıştır. Kırsal alanların kendilerine ait kültürü ve dokusu vardır. Köy Enstitüleri'nde kültürel etkinlikler yapılarak kültürün devamlılığı sağlanıp, çeşitli bölgelerin kültürleri öğrencilere tanıtılarak çağdaş ve modern bakış açısı yakalamaları istenmiştir.

5. Köy Enstitüleri'nin Kırsal Kalkınmaya Etkileri

Köy Enstitüleri insan kalkınması, ekonomik kalkınma ve sosyal kalkınma alt başlıklarıyla kırsal kalkınmada önemli bir yer tutmaktadır.

5.1. İnsan Kalkınması

Köy Enstitüleri kuruldukları bölgelerde insanların çağdaşlaşmasını sağlayacak, cehalete karşı savaş verecek kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırsal kalkınmanın önemli ayaklarından birisi olan insan kalkınması; köylünün cehaletten kurtulması, çağdaş ve modern dünya görüşüne sahip olması için eğitilmesini kapsar. İnsan kalkınmasının en önemli şartı eğitimidir. Köy Enstitüleri verdikleri eğitimle, kadın ile erkek arasındaki fırsat eşitsizliğini azaltmış, yetiştirdikleri öğretmenlerle köylerde insan kalkınmasında olumlu rol oynamıştır.

5.2. Ekonomik Kalkınma

Köy Enstitüleri bölgenin ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri imkanları doğrultusunda enstitü içinde üretir, yetiştirdikleri öğretmenlerle hizmet ettikleri köylerde aldıkları eğitimleri uygulamalı olarak köylüye öğretirdi. Köylünün modern tarım teknolojileri hakkında bilgi sahibi olması, tarımdan alınan verimin artması ve hayvancılık için uygun bölgelerin belirlenip hayvancılık yapılması, bunlardan ürünler elde edilmesi halkın gelir düzeyini artırmış, nalbantlık, marangozluk, motorculuk, tuğlacılık, kiremitçilik, taşçılık, sıvacılık, betonculuk gibi alanlarda meslek erbapları yetiştirilmiş, kadınlara özel dikiş-biçki, nakış, dokumacılık, ziraat sanatları konusunda eğitimler verilerek köylünün kalkınması için çaba sarf edilmiştir. Ekonomik kalkınmanın insanların refahını ve mutluluğu artırması nedeniyle her Köy Enstitüsü'nde bu faaliyetlerin çeşitlendirilmesi için çalışmalar yapılmıştır.

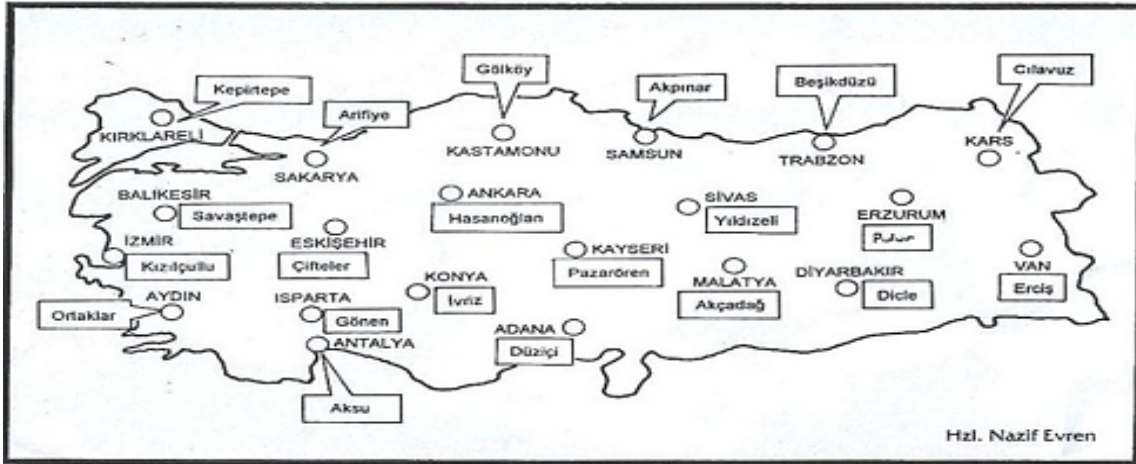

5.3. Sosyal Kalkınma

Sosyal yaşam şartlarının iyileştirilmesi için yapılan ve ağırlıklı olarak hizmet yönü ağır basan kalkınma konularıdır. Köy Enstitüleri başta eğitim, sağlık, altyapı ve çevre sorunları gibi konuların çözüm noktası olmuş, yetiştirdikleri öğrenciler gittikleri köylerde bu hizmetleri vererek insanların bu konularda bilgi sahibi olmalarını sağlamış ve sosyal kalkınmada olumlu rol oynamışlardır.

6. Türkiye’de Kurulan Köy Enstitüleri

Türkiye’de kurulan Köy Enstitüleri yörenin doğal ve insan kaynaklarına, ulaşım ağlarına yakınlığına ve yapılacak üretim tipine bağlı olarak konumlandırılmıştır. Şekil 1’de kurulan Köy Enstitüleri’nin yerleri ve ülke içerisindeki dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 1. Köy Enstitüleri'nin Türkiye Haritasındaki Yerleri (Şahin ve Başar, 2019)

Çifteler Köy Enstitüsü (Eskişehir)

Eskişehir’in Hamidiye ve Mahmudiye Köyleri’nde iki yerleşme olarak açılan Çifteler Köy Enstitüsü 1939 yılında kurulmuştur. Hamidiye Köyü’nde 35, Mahmudiye Köyü’nde 30 adet yapısı bulunmaktadır. Planlama açısından iki yerleşkesi de Seydi Suyu’na yakın inşa edilmiştir. Yapılara karayoluyla ulaşım sağlanmış, altyapılarına önem verilmiştir. Enstitüde lojman ve öğretmen evleri, idari birimler ve eğitim yapıları (revir, ana bina, hamam-çamaşırhane, yatakhane, yemekhane, pansiyon, lokal, işlikler, santral) tarım arazileri ve hayvancılık üniteleri bulunmaktadır (Çorakbaş ve Sümertaş, 2012).

Çifteler Köy Enstitüsü’nde kırsal kalkınmaya destek sağlaması açısından; hayvancılık kapsamında at yetiştiriciliği ve küçükbaş hayvancılık, yapılmıştır. Tarım arazilerinde ise bölgeye uygun olduğu tespit edilen buğday, arpa, yulaf, mercimek, bakla, patates yetiştiriciliği, bağcılık, meyve ve sebzecilik yapılarak köylünün arazisini verimli kullanması ve gelir elde etmesi sağlanmıştır.

Kızılcıllu Köy Enstitüsü (İzmir)

1934 yılında kapatılan Kızılcıllu Amerikan Koleji Kültür Bakanlığı tarafından satın alınmasının ardından 1937 yılında Köy Enstitüleri’nin çekirdekleri olan Köy Öğretmen Okulu’na, 1940 yılında ise Kızılcıllu Köy Enstitüsü’ne dönüşmüştür. Yaklaşık 200 dönüm arazide dağınık şekilde 46 yapı bulunmaktadır (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018). Günümüzde Şirinyer olarak bilinen Kızılcıllu’da bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda planlamalar yapılarak, üzümçülük ve üzümünden elde edilen pekmez, şarap gibi ürünler ile, zeytincilik, tütün ekimi, ipek böcekçiliği, sebze yetiştiriciliği, süt ve süt ürünleri üretimi gibi

faaliyetlerle, kırsalın kalkınmasına fayda sağlamıştır. Her köy enstitüsü gibi Kızılçullu Köy Enstitüsü de altyapı, ulaşım, sağlık, eğitim gibi temel insani hizmetler açısından bölgeye olumlu katkılar sunmuştur.

Gölköy Köy Enstitüsü (Kastamonu)

1 Nisan 1938 tarihinde, köy eğitmeni yetiştirmek amacıyla "Gölköy Eğitmen Kursu" olarak eğitim hayatına başlamıştır. 17 Nisan 1940 tarihinde Köy Enstitüleri'nin açılmasıyla adı Gölköy Köy Enstitüsü olarak değiştirilmiştir. Enstitünün yer seçimi yapılırken yanında 2000 dekarlık fidan sahası ve boş binalar bulunan Kastamonu-İnebolu karayolu üzerindeki Gölköy tercih edilmiştir. Bünyesinde toplam 58 bina inşa edilmiştir. Enstitünün kurulduğu dönemde tuğlanın az bulunması ve tuğla fiyatlarının yüksek olması sorunları sonucu kendi tuğlasını üretmeyi başararak diğer enstitülere yol göstermiştir. Sadece eğitmen yetiştirmekle kalmamış, bünyesinde açılan kurslarla sağlık ve teknik personelleri yetiştirmiştir (Şensoy, 2014). Tuğla üretiminin yanı sıra ipek böcekçiliği, sebze ve meyvecilik, tavuk yetiştiriciliği, süt ve süt ürünlerinin üretimi, besi sığırcılığı, yulaf ekimi, balcılık-arıcılık gibi faaliyetlerle kırsal kalkınmaya katkı sağlamıştır.

Kepirtepe Köy Enstitüsü (Kırklareli)

1940 yılında Kırklareli ili, Lüleburgaz ilçesi Kepirtepe mevkiinde Kepirtepe Köy Enstitüsü kurulmuştur. Kepirtepe Köy Enstitüsü bulunduğu bölgenin kalkındırılması için büyük katkılar sağlamıştır. Çorak olan Kepirtepe topraklarına dikilen fidanlarla, açılan artezyen kuyularıyla sebze-meyve bahçeleri kurulmuş, bölgenin yeşil ve verimli bir hal alması sağlanmıştır. Kepirtepe'ye uygun olduğu tespit edilen, mısır, buğday, arpa, yulaf, bakla, mercimek, ayçiçeği, soğan, sarımsak ve ıhlamur fidanları üretilerek, bu ürünlerden ekonomik gelir elde edilmiştir. Kırsal planlamanın alt başlıklarından olan "Kültürel ve Doğal Hayatın Korunması" kapsamında Lüleburgaz Halkevi'nde Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Kahraman", İ.H.Baltacıoğlu'nun "Akıl Taciri" gibi oyunları sergilenmiştir. Törenlerde oynanan halk oyunları ve düzenlenen sportif gösteriler, bölge insanının kültürel yaşamını etkilemiştir (Maden, 2009).

Akçadağ Köy Enstitüsü (Malatya)

Malatya ili Akçadağ ilçesinde 1940 yılında "Hamidiye Kışlası'nda" açılmıştır (MEB Tarihi 100 Lise, 2021). Enstitü arazisi seçilirken Malatya-Adana demiryolunun Akçadağ istasyonunun güneyindeki arazi belirlenmiştir. Enstitü öğrencilerinin gelmesinin ardından arazide beş km mesafedeki içme suyu enstitüye getirilmiş, iki km uzaklıkta bulunan sulama suyu için kanallar açılmıştır. Enstitü kendi elektriğini üretmek amacıyla Sultansuyu üzerine elektrik santrali kurmuştur (Kocabaş, 2016). Enstitü arazisine toplam 56 bina inşa edilmiştir. Yaklaşık 48 bin fidan dikimi gerçekleştirilen enstitüde bunun yanı sıra bölgeye özel üretimler kapsamında kayısı üretimi, meyvecilik, buğday üretimi yapılarak kırsal kalkınma desteklenmiştir (Şimşek ve Ercanoğlu, 2018).

Akpınar Köy Enstitüsü (Samsun)

Samsun ilinin Ladik ilçesinde 1940 yılında kurulmuştur. Adını enstitünün bulunduğu arsayı devlete hibe eden Nazım Akpınar'dan almıştır. İnşası bulunduğu bölgeden temin edilen yapı malzemeleriyle başlayan Akpınar Köy Enstitüsü, ilçe merkezine üç km mesafede, 1250 dekarlık arazi üzerine kurulmuştur. Okul binaları, spor alanları, lojmanlar, sinema salonları, hamam, kümesler, ahırlar, meyve ağaçları, hayvancılık ve tarım arazilerini de içine alan dev bir yerleşkedir. Okulun yakınında bulunan membalardan sular arklarla enstitüye ulaştırılmış ve enstitünün içinde akıtılmıştır (Şahin ve Başar, 2019). Bölgeye uygun olduğu tespit edilen arıcılık, reçel yapımı, konserve yapımı gibi faaliyetlerle kalkınmaya katkı sağlamıştır.

Aksu Köy Enstitüsü (Antalya)

Antalya ilinin Aksu ilçesinde 1940 yılı Nisan ayında kurulan Aksu Köy Enstitüsü 200 dönümlük arazi sınırları içinde kalan Macun Köyü İlkokulu binasında "Eğitmen Kursu ve Köy Enstitüsü Müdürlüğü" olarak faaliyete geçmiştir. Enstitüde Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü'nden gelen 18 Köy Enstitülü, dördü eğitmenlere, dördü enstitüye ait olmak üzere sekiz baraka yapmışlardır. Enstitü toplam 44 adet yapıdan oluşmaktadır (AKS, 2018). Diğer Köy Enstitüleri gibi Aksu Köy Enstitüsü için de yer seçiminde su kaynağına yakınlık göz önüne alınarak Aksu Çayı'na yakın bölge tercih edilmiştir. Antalya bölgesinin iklim ve toprak yapısına uygun tarımsal faaliyetler tespit edilerek enstitü arazilerinde bu ürünler üretilmiştir. Üretim faaliyetleri turuncğil ve zeytinyağı üretimi, bağcılık, bölgeye uygun sebzeler, pekmez yapımı, küçük ve büyükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık-balıkçılıktır. Yapılan çalışmalar günümüzdeki en önemli tarım şehirlerimizden olan Antalya'da ve etki alanındaki komşu illerde kırsalın kalkınması, bilinçlenmesi ve modern tarım teknolojilerini kullanması açısından fayda sağlamıştır (Sıdika ve Ahmet, 2017).

Arifiye Köy Enstitüsü (Sakarya)

1937 yılında Sakarya/Adapazarı'nın Arifiye Köyü'nde Köy Eğitmenleri Kursu ile temeli atılan enstitü 1940 yılında Arifiye Köy Enstitüsü olarak yoluna devam etmiştir. Arazi bataklık, sıtmal ve tarıma elverişli olmayan bir yapıya sahiptir. 320 dönüm arazi üzerine inşa edilmiştir (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018). Bu enstitüde arazileri tarıma kazandırmanın yanı sıra balıkçılıkla da uğraşmıştır. Enstitüye yakın Sapanca Gölü ile İzmit Körfezi'nde balıkçılık faaliyetleri yürütülmüştür. Enstitüde balık konserveciliği, salamura, tuzlama da yapılmıştır. Meyve ve sebze bahçeleri de bulunan enstitüde kırsal kalkınma kapsamında ekonomik faaliyetler çeşitlendirilmiş ve bölgenin gelişimine, yetişen öğrencilerin donanımlarına olumlu katkı sağlanmıştır.

Beşikdüzü Köy Enstitüsü (Trabzon)

1940 yılında açılan Beşikdüzü Köy Enstitüsü açıldığı bölgenin halkının modern tarım, hayvancılık, balıkçılık, tekstil, demircilik gibi alanlarda eğitilmesini sağlamıştır. Beşikdüzü'nde öğretmen ve öğrenciler eğitim binalarının inşasından önce bölgedeki sıtma hastalığının kaynağı olan Çamlık Deresi'ni ıslah ederek, yıkık köprüleri onarmışlardır. Yaklaşık 50 binadan oluşan enstitü 150 dönümlük araziye sahiptir. Bölgede arazi sıkıntısı, dik eğimler enstitünün müdürü Hürrem Arman'ı ümitsizliğe sürüklese de, İsmail Hakkı Tonguç "Her enstitü kendi özelliklerine göre inşa edilecektir." diyerek ümitsizliğe kapılan enstitü müdürüne mektup yazmıştır. Beşikdüzü Köy Enstitüsü Cumhuriyet tarihinin ilk mesleki balıkçılık okulu olarak tanımlanır. Enstitü bölgeye modern balıkçılığı öğretmiştir. Önceden bombalarla tutulan balıklar nedeniyle, yanlış kullanımdan yaralanan çok sayıda insan mevcuttur. Köy Enstitüsü bunun önüne geçerek, bölgenin en iyi balıkçısı Fehmi Reis'i usta öğretici olarak hizmete alarak, öğrencilerini eğitmiştir (Yeşil, 2004). Balıklar tutulduğu yerde kıyı kasabalarına satılarak, elde edilen fazla gelir döner sermayeye aktarılmaktadır. Yakalanan tonlarca balık yarı fiyatına halka satılmakta ve diğer enstitülere gönderilmektedir. Deniz kıyısında bulunan Beşikdüzü Köy Enstitüsü'nde; Artvin Hopa'dan, Samsun'a kadar Karadeniz sularında balıkçılık faaliyeti, tutulan balıklardan elde edilen ürünlerin kullanıldığı balık konserveciliği, salamura, tuzlama yapımı alanları, motor eğitimleri kapsamında deniz motoru yapımı, fotoğrafçılık, kunduracılık, kök boya yapımı, demircilik, marangozluk, dikiş-nakiş işleri yapılmıştır (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018).

Cılavuz Köy Enstitüsü (Kars)

Kars ili Susuz ilçesinde 1940 yılında açılan Cılavuz Köy Enstitüsü, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nin yoksul köy çocuklarından donanımlı birer eğitimci yetiştirmek amacıyla hizmete geçmiştir. Enstitüye kurucu müdürü olarak Halit Ağanoğlu atanmıştır. Ağanoğlu, 1937-1940 yılları arasında Cılavuz Eğitim Okulu'nda çalıştığı için Genel Müdür İsmail Hakkı Tonguç tarafından bu vazifeye uygun görülmüştür. Enstitü yaklaşık 450 dönüm arazi üzerine inşa edilmiştir. Her enstitü gibi Cılavuz Köy Enstitüsü de bulunduğu bölgenin merkezi haline gelerek, ekonomik ve kültürel gelişime katkı sağlamak için çalışmıştır. Kars'ın iklim ve toprak koşulları değerlendirilerek bölgede Kiraz ağacı dikimi, patates ekimi, meyvecilik, arıcılık, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, hidroelektrik santrali yapımı ve elektrik üretimi gibi faaliyetler yapılarak kırsalın kalkınması ve kırsal altyapısının geliştirilmesi sağlanmıştır. 1944 yılında enstitüde müdür, öğretmen ve öğrencilerin ortak çalışmasıyla, 40 beygirlik güce sahip Fransız tipi türbinli elektrik santralinin kurulması, elektriğe kavuşan Cılavuz Köy Enstitüsü'nün hayatını değiştirmiştir. Aydınlik içinde bir enstitü olan Cılavuz'da, artık radyolardan ajans ve müzik sesleri duyulmaktadır. Enstitüyle beraber Cılavuz Köyü, nahiye merkezi enstitüdeki 800 öğrenci ile 32 öğretmenin çalıştığı küçük bir imar yeri olmuş, karanlıktan aydınlığa doğru epeyce yol almıştır (Arslan, 2012).

Düziçi Köy Enstitüsü (Adana)

Günümüzde Osmaniye ili Düziçi ilçesi sınırlarında kalan Düziçi Köy Enstitüsü kurucu müdür Ahmet Lütfü Dağlar öncülüğünde 1940 yılında açılmıştır. Mersin, Adana, Hatay, Gaziantep ve Kahramanmaraş illeri enstitünün etki alanı içerisindedir. Düziçi Ovası, Aslantaş ile Berke Barajları'nı besleyen Sabun Çayı ve Ceyhan Nehri ile bölgedeki en verimli ovalardandır (Şahin ve Başar, 2019). Düziçi Köy Enstitüsü ilçe merkezinin kuzeyine konumlandırılmıştır. Yapıldığı yıllarda yapılaşma olmamasına rağmen, enstitünün bölgeye sağladığı imkanlar ve altyapıyla zamanla yapılaşmalar başlamış, günümüzde etrafı yapılarla çevrelenmiştir. Her köy enstitüsü gibi Düziçi Köy Enstitüsü'nde de eğitim binaları, sosyal-kültürel faaliyetler için yapılar, spor birimleri, servis birimleri ve konaklama birimleri mevcuttur. Bölgenin iklim ve coğrafya yapısına uygun tarım ve hayvancılık faaliyetleri yürütülmüş, Bağcılık, üzüm yetiştiriciliği ve pekmez üretimi, pamuk üretimi, meyve ve sebze bahçeleri, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, at yetiştiriciliği ve arıcılıkla kırsal kalkınma desteklenmiştir.

Gönen Köy Enstitüsü (Isparta)

Isparta ilinin Gönen ilçesinde 1940 yılında bölgedeki Köy Eğitimcileri Kursu, Köy Enstitüsü olarak değiştirilmiştir. Denizli, Burdur ve Isparta illerinden köylülere, köy eğitimci yetiştirmek için açılan enstitü yaklaşık 671 dönüm araziye sahiptir. Enstitünün kurucu müdürü Ömer Uzgil'dir. Baladız-Isparta demiryoluna dört km mesafede kurulan enstitü geniş ve verimli Gönen Ovası'na hakimdir. Enstitünün yer seçimi Tonguç ve Yücel'in Isparta iline gelip bizzat yerinde tespitleriyle yapılmıştır. Yerleşkede; konutlar, eğitim yapıları, kültürel ve sosyal faaliyet alanları, tarım arazileri, spor sahaları, yeşil alanlar, teknik ve idari binalar bölgenin iklimine ve doğasına uygun şekilde tasarlanmıştır. Enstitü için gerekli tuğla ve kireç enstitü öğrencileri tarafından yapılmıştır. Bu amaçla Gönen Enstitüsü'nün yakınlarında enstitünün öğrencileri tarafından işletilen tuğla ve kireç ocaklarının açıldığı ve bu ocaklarda 1941 yılında yaklaşık olarak 450.000 tuğla imal edildiği, her biri 30 tonluk dört kireç ocağının yakıldığı bilinmektedir (Çetin ve Kıran, 2017; Sıdika ve Ahmet, 2017).). Kırsalın kalkınması için aldıkları eğitimlerin yanı sıra; gül dikimi, gül yağı yapımı, pekmezcilik, bağcılık, seracılık, meyve ve sebzecilik, baklagil üretimi, kök boyama, dokumacılık, halıcılık, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı ve arıcılık gibi faaliyetler yapılmıştır.

Pazarören Köy Enstitüsü (Kayseri)

Kayseri ili Pınarbaşı bucağında 1938 yılında açılan Köy Eğitimleri Kursu'nun yerine 1940 yılında Pazarören Köy Enstitüsü kurulmuştur. Kayseri, Yozgat ve Nevşehir illerindeki köy çocuklarından köy eğitmeni yetiştirmek amacıyla açılan enstitü 1900 dönüm araziye sahiptir. Enstitüde konut yapıları, eğitim binaları, kültürel ve sosyal faaliyet yapıları, tarım alanları, spor sahaları, yeşil alanlar, teknik ve idari binalar olmak üzere 45 yapı inşa edilmiştir. Havası temiz, suyu bol ve kalkınması geri kalmış Pazarören'de açılan enstitü, yüzlerce köy eğitmeni yetiştirerek, buldukları köylerin eğitimlerini, modernleşmelerini ve kalkınmalarını sağlamıştır. Kuruluş yeri nedeniyle çevre köylerin merkezi konumunda olan Pazarören'de; meyve ve sebzeçilik, çeşitli tahıllar (buğday, arpa, çavdar, mısır, mercimek), patates üretimi, bölgede bulunan Zamantı Irmağı'nın kenarındaki çiftlikte at, büyükbaş, küçükbaş hayvancılık ve tavukçuluk yapılarak kırsal alanın kalkınması desteklenmiştir (Hovardaoğlu, 2021).

Savaştepe Köy Enstitüsü (Balıkesir)

Balıkesir ili Savaştepe beldesinde 1940 yılında kurulmuştur. Balıkesir, Kütahya ve Çanakkale'deki köy çocuklarına hizmet eden enstitü yaklaşık 290 dönümlük araziye sahiptir. Enstitü Savaştepe'nin tanınmasına ve kalkınmasına katkı sağlamıştır. Günümüzde Savaştepe ilçe statüsüne sahiptir. Enstitü tren yoluna yakın bölgeye inşa edilerek ulaşım alternatifleri çoğaltılmış, zeytincilik, zeytin yapımı, bağcılık, pekmez yapımı gibi üretim faaliyetleriyle köylerin kalkınmaları desteklenmiştir (Şimşek ve Mercanoğlu, 2008).

Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü (Ankara)

1941 yılında Ankara Elmadağ'da, Kepirtepe Köy Enstitüsü'nden gelen öğrencilerin Hasanoğlan'a gelip yerleşmesiyle açılmıştır. Diğer enstitülerden farkı ise, Köy Enstitüleri'ne öğretim üyesi ve müfettiş yetiştirmek amacıyla kurulmuş olmasıdır. 1945 yılı itibarıyla enstitü öğrencileri tarafından yapılan 43 binaya sahiptir. Kırsal planlama kapsamında, altyapı planlaması yapılan bölgeye, Hasan Deresi'nden su getirme çalışmaları yapılmış. Enstitü arazilerinde hayvancılık ve bağcılık, arıcılık, sebze ve meyve üretimi gibi faaliyetler yapılmıştır. 27 Mayıs 1947 yılında kapatılmasıyla birlikte, Köy Enstitüleri'nde sona gelinmiştir (Gençkaya, 2008; Elmas, 2020).

İvriz Köy Enstitüsü (Konya)

Konya ili Ereğli ilçesinde 1941 yılında açılan İvriz Köy Enstitüsü 2500 dönümlük araziye sahiptir (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018). Konya, Niğde, Karaman ve Aksaray'ı etki alanına almıştır. Bu bölgelerden gelen köy çocuklarından, köy eğitmeni yetiştirmek amacıyla eğitimler vermiştir. Düziçi Köy Enstitüsü öğrencilerinin de yardımlarıyla, İvriz Köy Enstitüsü de imece usulüyle inşa edilmiştir. Okulunu yapan diğer enstitüler, yeni enstitülere yardıma gitmekte, böylece aynı kadere sahip öğrenciler birbirleriyle tanışıp kaynaşmaktadır. Yer seçimi yapılırken İvriz Köyü yakınında arazi uygun bulunmuş ve enstitü İvriz Çayı'ndan beslenmiştir. Yöreye özel faaliyetler ise arıcılık, meyve ve sebzeçilik, bağcılık, şeker pancarı, nohut, mısır, yonca ve buğday ekimi olarak ön plana çıkmaktadır.

Pamukpınar Köy Enstitüsü (Sivas)

Sivas ili Yıldızeli ilçesinde 1942 yılında 700 dönüm arazi üzerine inşa edilmiştir. Sivas, Erzincan ve Tunceli'yi etki alanına almıştır. Pamukpınar Köy Enstitüsü adını, yerleşke bölgesinde akan kireçli pınar suyundan ve hoş içimli kaynak suyundan alır. Pamukpınar'da 4000'e yakın öğretmen yetiştirilmiş, yurdun her tarafına gönderilmiştir (MEB, Tarihi 100 Lise, 2021). Her köy enstitüsü gibi Pamukpınar Köy Enstitüsü'nde de konut, eğitim, kültür/sosyal, tarım, spor, yeşil alanlar, teknik ve idari binalar bölgenin

iklimine uygun şekilde tasarlanmıştır. Bölgeye uygun olduğu tespit edilen arpa, yulaf ve buğday ekimi, büyükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, meyvecilik gibi faaliyetler yaparak hem kendi ihtiyaçlarını karşılamış hem de gelir elde etmiştir.

Pulur Köy Enstitüsü (Erzurum)

Erzurum ili Ilıca beldesinde 1942 yılında yaklaşık 2000 dönüm araziye kurulmuştur (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018). Erzurum, Gümüşhane, Bayburt illerini etki alanına almıştır. Planlamada Pulur Çayı'nın enstitünün içinden geçmesi özellikle tercih edilmiştir. Hayvanlar için geniş çayırlik alanlar bırakılmıştır. Arazinin bir köşesi Pulur-Erzurum karayoluna sınırdır. 33 binadan oluşan enstitüde alınan teknik eğitimlerin yanı sıra; süt hayvancılığı ve süttten elde peynir, yoğurt üretimi, meyve-sebze üretimi, buğday ekimi gibi faaliyetler yapılarak kırsal kalkınma desteklenmiştir.

Dicle Köy Enstitüsü (Diyarbakır)

Diyarbakır ili Ergani ilçesinde 1944 yılında kurulan Dicle Köy Enstitüsü yaklaşık 850 dönüm araziye sahiptir (Şimşek, ve Mercanoğlu, 2018). Enstitünün kurulduğu arazi, dönemin İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç, diğer enstitülerin müdürleri, aralarında mimar, mühendisler ve tarım uzmanlarından oluşan bir kurulun bölgede günlerce süren incelemeleri sonucu belirlenmiştir (Kazu ve Elmas, 2019). Enstitünün yer seçimi yapılırken Ergani tren istasyonuna yakın olması tercih edilmiştir. Enstitünün binalarını yapmak, bölgeye su getirmek, yollarını yapmak ve diğer işleri tamamlamak üzere Malatya-Akçadağ, Sivas-Pamukpınar, Adana-Düziçi, Kayseri-Pazarören, Isparta-Gönen, İzmir-Kızıllıçullu, Kırklareli-Kepritepe, Kars-Cılavuz ve Sakarya-Arifiye Köy Enstitüleri'nden, elişer öğrencilik dokuz yardım ekibi gitmiştir (Kazu ve Elmas, 2019). Dicle Köy Enstitüsü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Diyarbakır, Urfa, Siirt, Mardin, Doğu Anadolu Bölgesi'nden Bitlis, Van, Hakkâri, Bingöl illerinin köylerini etki alanına almıştır. Bölgenin iklim ve toprak yapısına uygun olması sebebiyle büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kavun ve karpuz, tahıllar (buğday, arpa, pirinç, mercimek, baklagiller), pamuk ekimi, meyve ve sebzeçilik, bağçılık yapılarak kırsal kalkınma desteklenmiştir.

Ortaklar Köy Enstitüsü (Aydın)

Günümüzde Aydın ili Germencik ilçesi sınırlarında 1944 yılında yaklaşık 2800 dönüm araziye kurulmuştur. Aydın, Denizli ve Muğla illeri etki alanı içindedir. Enstitü bünyesindeki yapıların geneli bir-iki katlı olup yerel malzeme kullanılarak ve Kızıllıçullu'dan getirilen 300-400 öğrenciden oluşan yapıcı ekibin iş gücüne dayalı olarak inşa edilmiştir (Çetin ve Kıran, 2019). Enstitüler arası yardımlaşma ile başlayan inşa sürecinin sonunda enstitü 30 binaya sahip olmuştur. Bölgenin iklim ve toprak yapısına uygun olması sebebiyle zeytin bahçeleri ve zeytinden elde edilen ürünler, incir bahçeleri, pamuk ekimi, meyve-sebze bahçeleri, buğday ekimi, süt üretim tesisi ve kümes hayvancılığı ile kırsal kalkınma desteklenmiştir.

Ernis Köy Enstitüsü (Van)

Van ili Muradiye ilçesinde 1948 yılında 1700 dönüm arazi üzerine kurulmuştur (Şimşek ve Mercanoğlu, 2018). Van, Hakkâri, Bitlis, Muş, Ağrı illeri etki alanı içindedir. Hasan Ali Yücel'in 1946 yılında istifa etmesinin ardından kendi doğal çizgisinden çıkan Köy Enstitüleri nedeniyle 1948 yılında Muradiye'de kurulan enstitü diğerleri gibi özgünlüğe sahip değildir. Köy Enstitüleri'nin kapatılmasına kadar geçen süreç içinde sık sık müdürü değiştirilmiş, diğer Köy Enstitüleri'nin çizgisini yakalayamamıştır. Yine de Ernis Köy Enstitüsü'nde eğitimler verilmiş, eğitimin yanı sıra sebze ve meyve bahçeleri kurularak kavun, karpuz, buğday, arpa, çavdar, fasulye, şekerpancarı, patates, yem bitkileri yetiştirilerek kırsal kalkınma desteklenmiştir.

7. Köy Enstitüleri'nin Kapatılması ve Kırsal Kalkınmaya Etkileri

1940 yılında kurulan Köy Enstitüleri kuruluşunun ilk günlerinden itibaren ülkedeki bazı toplumsal kesimleri rahatsız etmiştir. Bölgedeki ağalar ve bezirganlar, toprak sahipleri halkın aydınlanmasına ve kendilerine ait saydıkları toprakların halkın kullanımına sunulmasına karşıdır. Tüm bunların ardından “Köy Enstitüleri’nde komünist yetiştiriliyor” (TBMM, 24 Aralık 1946; Yücel, 2011) propagandası ülkeyi sararken, Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç’un 1946 yılında görevden alınması, 1947 yılında Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü’nün kapatılması, Köy Enstitüleri’nde çatlakları başlatmıştır. Köy Enstitüleri’ne karşı olan cephe büyümüş, Millî Eğitim Bakanlığı’na enstitülere karşı olan Reşat Şemseddin Sırer getirilmiştir. Bu tarihten sonra özünü hızlıca kaybeden Köy Enstitüleri hem sağ hem sol kesimin politik hedefi haline gelmiştir. Sol kesim enstitüler için “Köylünün emeğini sömürüyor” propagandası yaparken, sağ kesim “Enstitüler komünist yetiştiriyor” propagandasını sürdürmüştür (Aysal, 2005). II. Dünya Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nin yardım paketi olarak bilinen 180 milyon dolarlık Marshall yardımlarından faydalanmak isteyen siyasi otorite Köy Enstitüleri’ni gözden çıkarmıştır. Bu planlı girişimlerin ardından 27 Ocak 1954 tarihinde Köy Enstitüleri tamamen kapatılmıştır.

Bütün bu kırsal kalkınma ve planlama faaliyetleri yapılırken, dünyayı kan gölüne çeviren, yoksulluğun, kıtlığın en yoğun yaşandığı dönemlerden birisi olan II. Dünya Savaşı yaşanmaktaydı. Köy Enstitüleri’nin kurucularından Hasan Ali Yücel, Cumhuriyet Gazetesi’nin 17 Nisan 1955 tarihli nüshasında şu değerlendirmeyi yapmıştır. “II. Dünya Harbi hemen bütün küreyi sarmıştı, devlette para yok, vasita yok. Tam bir çaresizlik. Yılmadık, ümitsizliğe düşmedik, köyde yaşayan nesilleri dalga, dalga arka, arkaya cehaletin karanlığına bırakmama azmimiz ve inancımız bize çare olmuştu.”

Cumhuriyet’in kuruluşundan 1950’li yıllara kadar yürütülen başarılı kırsal kalkınma politikalarının önemli araçlarından olan Köy Enstitüleri, Türkiye’nin kalkınmasının anahtarını kırsal alanın kalkınması ve kalkınmanın anahtarını da eğitim olarak gören bir anlayışa sahiptir. Bu bilinçle on binlerce eğitimci yetiştirilecek, eğitimin ulaşamadığı toprak kalmayacaktı. Köy Enstitüleri ile köylü eğitilecek, fikirlerini özgürce ifade edebilen, hak ve sorumluluğunun bilincinde olan nesiller yetişecekti. Köyün üretimleriyle dışarıdan sanayi ve tarım ürünlerinde ithalat minimuma indirilecek, daha çok ihracat yapan büyüyen bir ülke konumuna gelinecekti. Günümüzde köyden kente göçün en büyük nedenlerinden olan hayat kalitesinin düşüklüğü ve işsizlik azalacak, engellenemeyen aşırı göç engellenecekti. Köylüyü köyünde tutabilecek, köye ait üretimlerle kentler desteklenebilecekti. Eğitimi pratiğe döndüren enstitüler sayesinde her köye, her toprağa uygun üretimlerle en yüksek verim elde edilecekti, tecrübe kazanılacak, zaman kaybı ve israflar olmayacaktı. Köy Enstitüleri projeleri kesintisiz devam etseydi, kırsal bölgelerde meydana gelen çeşitli yasadışı eğilimler ve faaliyetler ülke gündemimizde olmayabilirdi. Özellikle, Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri’nde köylü köyünde yüksek hayat standartlarına sahip şekilde yaşayıp, üretebilecekti. Köyler, çağdaş ve modern eğitim kurumlarıyla üretip, kentleri besleyen statüye sahip olacaktı. Tüm bunlara karşın II. Dünya Savaşı gibi bir dönemde yoksulluğun, kıtlığın, sefaletin dünyayı sardığı yıllarda yöneticiler Köy Enstitüleri’nin olağan eksiklerini kapatmak için çaba sarf etmemiş, kırsal kalkınmaya kattıkları ve gelecekte katabileceklerini göz ardı ederek, cehaletle savaşın anahtarı olan enstitüleri etkisiz hale getirmişlerdir.

8. Köy Enstitüleri'nin Dünyadaki Yeri

Kurulduğu günlerden itibaren çeşitli araştırmacıların dikkatini çeken Köy Enstitüleri, ABD’de doktora tezi konusu olarak eğitim literatürüne girmiştir. Tezi yazan Kanadalı öğrenci Kirby (1960), Türkiye’de Köy Enstitüleri araştırmalarını yaparak, bu sistemi tanıtmıştır. Köy Enstitüleri’nde uygulamalı eğitimler, müfredatın bölge ihtiyaçlarına göre şekillenmesi, eğitimde verimliliğin hedef alındığı ihtiyaç duyulan derslerden oluşan programlar Finlandiya eğitim sistemiyle kıyaslanmaktadır (Baran ve Şahin, 2012;

Karaömeroğlu, 1998). UNESCO tarafından 1950 yılında düzenlenen Asyalı öğrenciler toplantısında, UNESCO Başkanı tüm dünya ülkelerine Köy Enstitüleri'ni önermiştir. Birleşmiş Milletler Eğitim Dairesi'nde Köy Enstitüleri'ne ait birçok belge ve dokümanın bulunduğu ilgili başkan tarafından vurgulanmaktadır. UNESCO, Birleşmiş Milletler (BM) gibi kuruluşlar Köy Enstitüleri modelini ülkelerin kırsal kalkınması için elzem görmekte ve kendi arşivlerini tutmaktadır. Köy Enstitüleri modelini kendi ülkelerinde uygulamak için çok sayıda araştırmacı Türkiye'ye gelmiştir. Kanadalı Fay Kirby'nin etkisiyle Kanada Hükümeti Köy Enstitüleri'ne benzer nitelikte "Coloborative School" adında okullar açmış, dünyada çeşitli ülkeler bu sistemden faydalanmıştır. Filozof John Dewey ise enstitüler için şu ifadeleri kullanmaktadır. "Benim düşlediğim okullar Türkiye'de Köy Enstitüsü olarak kurulmuştur. Tüm dünyanın bu okulları görüp eğitim sistemini, Türkler'in kurduğu bu okulları göz önünde bulundurarak yeniden yapılandırması isabetli olacaktır" (Ata, 2001).

9. Köy Enstitüleri'nin Günümüz Kırsal Kalkınmasına ve Planlamasına Katkıları Nelerdir

Kırsal alanlarda kırsal-kent dengesinin sağlamak amacıyla yapılan tüm çalışmalar kırsal planlama adı altında değerlendirilebilir. Türkiye'de tarımda verimlilik ve modernizasyon çalışmaları günümüzde hala kırsal planlamanın ilk sırasını tutmaktadır. Köy Enstitüleri tarımda verimlilik için çalışmalar ve analizler yaparak modern tarım teknolojilerinin gelişimine paralel olarak köylüye tanıtılmasına katkı sağlamıştır. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'na kadar, tarımda verimlilik odaklı politikalar güdülen ülkemizde, 1990'lı yılların ardından kırsalda tarım dışı sektörleri geliştirmeye çalışmışlardır. Köy Enstitüleri bulunduğu yerde tarım faaliyetlerinin yanı sıra, balıkçılık, hayvancılık, motorculuk gibi faaliyetlerle tarım dışı sektörleri geliştirmeye çalışmışlardır. Günümüz kırsal planlamasında olmazsa olmaz olarak "katılımcılık" ilkesini sayabiliriz. Köy Enstitüleri katılımcılık ilkesinin benimsendiği, hedef kitlenin durumuna göre değerlendirmelerin yapıldığı, paydaşların fikirlerinin benimsendiği ilk Türk eğitim kurumudur. Kırsal alanlarda katılımcılığın göz ardı edildiği, hizmeti elde edecek paydaşların fikirlerinin dinlenmediği hiçbir proje başarıya ulaşamamıştır. Türkiye'de geliştirilen kırsal veya bölge kalkınma projelerinde katılımcılık ilkesinin benimsenmemesi, projelerde aksamalara neden olmuştur. Ülkemizin en uzun soluklu ve geniş çaplı kalkınma projelerinden olan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında bu eksiklik 1995 yılında fark edilerek GAP Sosyal Eylem Planı paylaşılmış, gizli kalan insan boyutu ortaya çıkarılarak "katılımcılık" ilkesine yönelik hedefler açıklanmıştır. Köy Enstitüleri ise 1940'lı yıllarda bunu kırsal planlamaya kazandırmıştır. Dokuzuncu ve Onuncu Kalkınma Planları'nda yayımlanan Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji ve Kırsal Kalkınma Planı belgeleriyle birlikte, kırsal alanda mekânsal uyuma dikkat çekilmiştir. Bu yazılarda artık tepeden inme, merkezden dikey yaklaşımlar yerine yatay işbirlikçi, katılımcı, yaklaşımlar planlara yansımıştır. Günümüzde yine temel olarak kırsal planlamalarda kırsal ekonominin geliştirilmesi ve istihdamın artırılması, Köy Enstitüleri ile temellenmiştir. Enstitüler kırsal alanların güçlü ekonomik yönlerini de ortaya çıkararak gelişimlerini bu doğrultuda yapmışlardır. Son yıllarda popüler olan "Akıllı Köy" yaklaşımında dahi bölgelerin kalkınmasında güçlü yanların ekonomiye nasıl dönüştürüleceği en önemli unsur olarak görülmektedir. Köy Enstitüleri günümüz modern kırsal planlama ve kalkınma yaklaşımlarını karşılayacak nitelikte amaçlar edinmiş bir kuruluştur. Köy Enstitüleri kırsalda verilen eğitimle, yetiştirilen meslek erbaplarıyla, verimli işlenen tarım arazileriyle, çeşitlendirilen ekonomik faaliyetlerle günümüze de örnek olmuştur. Enstitülerin günümüz kırsal planlamasına diğer etkileri ise, bulunduğu çevreyi ve doğal kaynakları korumaları, unutulmuş kültürleri yayarak, folklorun ortaya çıkmasına katkı vermeleri, kırsal yerleşimlerin sosyal ve fiziki altyapı ihtiyaçlarını gidermeleri, kırsaldaki insan sermayesini geliştirerek, yoksulluğu azaltmalarıyla yerel kalkınmaya olumlu katkı sağlamalarıdır.

SONUÇ

Köy Enstitüleri, Türkiye'nin çağdaşlaşması ve modernleşmesine önemli bir engel olan cehalet ile mücadele etmek amacıyla 17 Nisan 1940 yılında TBMM'de görüşülen Köy Enstitüleri Kanunu ile kurulmuş eğitim kurumlarıdır. Eğitimlerini kültür, ziraat ve teknik dersler üzere üç ana kategoriye ayıran enstitüler, köylerden topladıkları köy çocuklarını yine köylere eğitmen olarak görevlendirmiştir. Karma eğitimin verildiği enstitülerde bunun en büyük dayanağı köylerde kadın ve erkeğin birlikte ekip biçmesi, doğaya karşı birlikte savaş vermesidir. Köy Enstitüleri kadın ve erkek arasındaki fırsat eşitsizliğini zengin ile fakir arasındaki gelir eşitsizliğini önlemeye çalışmış, köylünün ağaların ve bezirganların altında sömürülmelerine müsaade etmemiştir. Eğitimlerini uygulamalarla destekleyen enstitüler, kırsal kalkınmaya etki ederek, insan kalkınmasını, sosyal kalkınmayı ve ekonomik kalkınmayı tetiklemiştir. Kırsalın planlanmasında katılımcılık ilkesini göz ardı etmeden yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesiyle, köye ait kültürel ve doğal hayatın korunmasını sağlamıştır. Köy çocukları donanımlı eğitimcilerden ders alma fırsatı yakalamıştır. Aşık Veysel gibi bir ustadan saz, kültür/sanat dersleri almışlar, binlerce kitaplık kütüphanelere erişebilmişlerdir. Enstitüler cehaletle savaşta köylüyü yalnız bırakmamış, Türkiye'nin dört bir yanına kurulan 21 enstitü ve eğitmenleriyle köye yarayan meslek erbablarını yetiştirmiştir. Kurulduğu bölgelerde eğitim, sağlık, altyapı gibi temel sorunlar için çözüm noktası olmuştur. Tüm bunlara karşın ağaların ve bezirganların ve sağ-sol farkı gözetmeksizin siyasilerin hedef noktası haline gelmiş, kapatılması seçim vaadi olacak kadar göze batmıştır. Tüm bu saldırılara direnemeyerek 1954 yılında kapatılan Köy Enstitüleri tarihin tozlu raflarına kaldırılmıştır. Enstitülere gereken değer gösterilip, kapatılması engellenseydi, şu an Türkiye eğitimde nitelikli ülkeler arasında yer alabilirdi. Keza Finlandiya, Singapur gibi ülkelerin eğitim sistemlerinde de Köy Enstitüleri'ne benzer, katılımcı, öğrenciye ve hedefe yönelik yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Dünyanın çeşitli ülkelerinden eğitimcilerin ve araştırmacıların dikkatini çekmeyi başaran Köy Enstitüleri ülkemizde hak ettiği noktaya ulaşamamıştır. Köy Enstitüleri'nin kırsal alanlarda uyguladığı eğitim yaklaşımı, kalkınma politikaları, planlama kriterleri, üzerinden yıllar geçse dahi günümüzde kırsalın kalkınması ve planlanması adına çeşitli ülkelerde uygulanan ve verim alınan çözümler olarak güncelliğini korumaktadır.

Günümüz koşullarında aynı modelin uygulanması beklenen sonuçları vermeyebilir. Ancak, kırsal bölgenin mevcut durumu ve koşulları göz önüne alınarak kapsam ve yöntem olarak güncellenen yeni bir model geliştirilebilir. Köy Enstitüleri'nin en önemli özelliği kitaplardaki teorik bilgileri köydeki yaşamla bütünleştirerek doğanın içerisinde doğal günlük hayatın içine sindirilmiş uygulamalar olmasıdır. Özellikle, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin kırsalında üretime ve zenginleşmeye yönelik köy modelleri uygulanabilir. Bu bağlamda, Köy Enstitüleri'nin ülkemiz kırsal kalkınması ve planlanmasında yeniden değerlendirilmesinin yararlı olacağı sonucuna ulaşabiliriz.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Bu çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Kaynakça

- AKS. (2018). Cumhuriyet'in Köy Enstitüleri [Çevrimiçi] // Antalya Kültür Sanat. <https://www.antalyakultursanat.org.tr/sergiler/cumhuriyetin-koy-enstituleri/>.
- Arslan, N. (2012). Türk Eğitim Sisteminde Köy Enstitülerine Bir Örnek: Kars Cılavuz Köy Enstitüsü. *History Studies*. Cilt 4, 1, 29-45.
- Ata, B. (2001). 1924 Türk Basını Işığında Amerikalı Eğitimci John Dewey'in Türkiye Seyahati. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(3): 193-207.
- Aysal, N. (2005). Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* (35-36), 267-282.
- Aytaç, K. (2017). Köy Enstitüleri ve İsmayıl H. Baltacıoğlu'nun Değerlendirmeleri [Konferans] // *Sosyoloji Konferansları*. No:55 (2017-1) , 351-367.
- Baran, E ve Şahin, M. (2012). In the Work, by the Work and for the Work: Village Institutes as a Revolutionary Practice of Dewey's Philosophy, *Lowa State University*, 12p. Date of Access: September 16, 2012. <http://www.public.iastate.edu/~evrimb/Village%20Institutes%20Evrin%20Mehmet.pdf>
- Çelik, Z. (2006). Türkiye'de Kırsal Planlama Politikalarının Geliştirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, İzmir.
- Çetin, S. ve Kıran, G.(2019). Ortaklar Köy Enstitüsünde Modern Mimarlığın İzleri, *Journal of Arts*. Cilt 2, 3, 169-180.
- Çorakbaş, K.F. ve Sümertaş, F.M. (2012). Köy Enstitüleri Projesinin İlk Tohumu: Çifteler Köy Enstitüsü. *Eskiye*, 49, 18-23.
- Demircan, C. (2007). Köy Enstitüleri Eğitim-Öğretim Programlarında Çocuk Edebiyatı. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8, 17-26.
- Elmas, A. (2020). Köyü Canlandırma Hareketi Olarak Köy Enstitüleri. *İksad Publishing House*. 94s. Ankara.
- Gençkaya, Ö. F. (2008). Eğitimin Başkenti Ankara. Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Merkezi (VEKAM).
- Görgün, E.K. (2013). Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma için Kırsal Alan Planlaması Genel Modeli ve KOP Bölgesi Kırsal Kalkınma Önerileri. 1-11s, I. KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Konya.
- Hovardaoğlu, S.D. (2021). Pazarören Köy Enstitüsü. *Sonçağ Akademi*. Sonçağ Yayıncılık. 68s. Ankara.
- İnan, A.(1989). İzmir İktisat Kongresi. *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, 12s. Ankara.

- Karaömerlioglu, M. A. (1998). The Village Institutes Experience in Turkey. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 25 (1): 47-73.
- Kazu, İ.Y ve Elmas, A. (2019). Köy Enstitüleri ve Bir Örneklem Olarak Dicle Köy Enstitüsü, 145-167, *Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Sosyal Bilgilerde Güncel Gelişmeler Sempozyumu*. Ankara.
- Kirby, F. (1960). *The Village Institute Movement of Turkey: An Educational Mobilization for Social Change*, Columbia University, PhD. Thesis. 968p. Columbia, USA.
- Kocabaş, K.Y. (2016). *Korunamayan Bir Kültürel Miras: Akçadağ Köy Enstitüsü*. Milas Önder Gazetesi. Erişim: 19 Ağustos 2016. - <https://www.milasonder.com/yazarlar/prof-dr-kemal-kocabas/yakilan-korunamayan-bir-kulturel-miras-akcadag-koy-enstitusu/279>.
- Koç, N. (2013). *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*. İdeal Kültür Yayıncılık. 345s İstanbul.
- Maden, F. (2009). *Kepirtepe Köy Enstitüsü (1937-1954)*. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. Ankara. Cilt 25, 75, 495-522.
- MEB Tarihi 100 Lise (2021). Milli Eğitim Bakanlığı. <http://ogm.meb.gov.tr/yuz-tarihi-lise/1940-akcadag-fatih-fen-lisesi.html>.
- MEB Tarihi 100 Lise (2021). Milli Eğitim Bakanlığı. <http://ogm.meb.gov.tr/yuz-tarihi-lise/1942-pamukpinar-anadolu-lisesi.html>.
- Meydan, S.(2020). Köy Enstitüleri Deneyi. 23 Kasım 2020 tarihli Sözcü Gazetesi. <https://www.sozcu.com.tr/2020/yazarlar/sinan-meydan/koy-enstituleri-deneyi-6136879/>.
- Sıdika, Ç ve Ahmet, K. (2017). Kırdaki bir Modernleşme Projesi Olarak Köy Enstitüleri: Aksu ve Gönen Örnekleri Üzerinden Yeni Bir Anlamlandırma Denemesi. *Journal of the Faculty of Architecture*. 34:1, 133-162
- Şahin, M. ve Başar, M.A. (2019). *Köy Enstitüleri Felsefesini Geleceğe Taşımak*. Rating Academy Yayınları. 368s. Çanakkale.
- Şensoy, G. (2014). *Kastamonu Gököy Köy Enstitüsü*. Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları. X. Poster Sunuşları Bildiri Özetleri Kitabı. Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi. Erzurum. 43s.
- Şimşek, G. ve Mercanoğlu, C. (2018). Bir Planlama Örneği Olarak Köy Enstitüleri Deneyimi. *Planlama*, 28 (3): 261-281.
- TBMM. (24 Aralık 1946). *Tutanak Dergisi*.
- Yeşil, D. (2004). *Beşikdüzü Köy Enstitüsü Belgeseli*. <https://www.youtube.com/watch?v=FWqMhhfaF60>
- Yücel, H. A. (2011). *Davam*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 174s. İstanbul.

EXTENDED SUMMARY**Purpose of the Study:**

Village Institutes, which are the reflection of the enlightenment and modernization movements that started with the proclamation of the Republic, are a revolutionary project that emerged as the application of a strong, original, and bright future in the field of education. The foundation of Village Institutes, one of the effective educational moves towards rural areas of the Republican era, was laid in the Izmir Economy Congress with 1135 delegates held in Izmir in 1923. In the report of the Congress, titled "The Issue of Agriculture and Education", it was stated that schools planned to provide education in rural areas should be opened without using the term Village Institute. The purpose of the establishment of the Village Institutes, the theoretical and practical training given by the institutes, the place and importance of the institutes in the development of the rural area where the institutes were established were evaluated and their contributions to the rural areas were mentioned.

In this study, information was given about the 21 Village Institutes established in Turkey, the trainers trained in the institutes, their local productions, their effects on development were examined, information about the place of the institutes in the world was given and the possible effects on the rural areas were evaluated if they were not closed.

Research Questions and Methodology:

The place and establishment process of Village Institutes, the content of the education given in village institutes, The Place and Importance of Village Institutes in Rural Development and Rural Planning, Effects of Village Institutes on Rural Planning, Effects of Village Institutes on Rural Development, in Turkey Established Village Institutes, Closing Village Institutes and Their Effects on Rural Development, The Place of Village Institutes in the World, What Are the Contributions of Village Institutes to Today's Rural Development and Planning, were questioned.

A qualitative and investigative method based on the literature was used. The materials required for the study were collected from articles, publications, theses, reports, and websites; articles in the review type were searched. In addition, all information has been evaluated and discussed, considering today's conditions.

Results and Conclusions:

All the studies carried out to ensure the rural-urban balance in rural areas can be evaluated under the name of rural planning. Efficiency and modernization studies in agriculture in Turkey still hold the first place in rural planning today. Village Institutes made studies and analyzes for productivity in agriculture and contributed to the introduction of modern agricultural technologies to the villagers in parallel with the development. It has ensured the protection of the cultural and natural life of the village by improving the living and working conditions without ignoring the principle of participation in the planning of the countryside. Village children had the opportunity to take lessons from well-equipped educators. The educational approach, development policies, and planning criteria applied by the Village Institutes in rural areas are still up to date as solutions applied and efficient in the name of rural development and planning even after years. Other effects of the institutes on today's rural planning are that they protect the environment and natural resources, contribute to the emergence of folklore by spreading forgotten cultures, meet the social and physical infrastructure needs of rural settlements, improve human capital in the countryside, and contribute positively to local development by reducing poverty. If the necessary value was shown to the institutes and their closure was prevented, Turkey could be among the countries with quality in education right now. It is seen that there are participatory, student and goal-oriented approaches like Village Institutes in the education systems of countries such as Finland and Singapore. Village Institutes, which have managed to attract the attention of educators and researchers from various countries of the world, have not reached the point they deserve in our country. The educational approach, development policies, and planning criteria applied by the Village Institutes in rural areas are still up to date as solutions applied

and efficient in the name of rural development and planning even after years. In today's conditions applying the same model may not yield the expected results. However, a new model, updated in scope and method can be developed considering the current situation and conditions of the rural area. The most important feature of the Village Institutes is that they integrate the theoretical information in the books with the life in the village and they are practices that are digested into the natural daily life in nature. Village models for production and enrichment can be applied in rural areas of Eastern and Southeastern Anatolian Regions. In this context, we can conclude that it would be beneficial to re-evaluate the Village Institutes in the rural development and planning of our country.